

En stor skattereform

För inte så länge sedan behövde den svenske löntagaren bara känna till två löner, lönen före skatt, den s k bruttolönen, och lönen efter skatt, den s k nettolönen. Under 1960- och 1970-talen har emellertid en markant förändring av lönebeskattningen ägt rum genom tillkomsten av ett tiotal olika avgifter och skatter, som beräknas i procent av bruttolönen. Dessa avgifter — eller mer korrekt: löneskatter — utgör i dag omkring 40 procent av bruttolönen. Följden har blivit att löntagaren nu bör ha kunskap om tre former av lön: totallönen, bruttolönen och nettolönen.

Det råder emellertid en betydande förvirring beträffande dessa lönebegrepp. Totallönen utgör den relevanta kostnaden för att anställa en löntagare. LO och SAF förhandlar i första hand om bruttolönen. Nettolönen är av störst intresse för den enskilde löntagaren. Floran av löner och avgifter har skapat en rörig skattedebatt. Mindre nogräknade politiker har bidragit till oredan genom att ge sken av att arbetsgivaravgifterna (vilka är en del av löneskatterna) drabbar enbart arbetsgivarna och inte löntagarna, trots att man vid det här laget har all anledning att antaga att de huvudsakligen övervältras på löntagarna på samma sätt som den vanliga inkomstskatten. Den preliminära skatten betalas ju också in av arbetsgivaren, men ännu har ingen politiker påstått att detta belopp betalas ur arbetsgivarens ficka.

Det finns en enkel skattereform som med omedelbar verkan skulle ge alla löntagare en klar redogörelse för deras beskattning. Reformen består i att alla lönebesked överskådligt redovisar följande poster: totallönen, löneskatten, bruttolönen, inkomstskatten och nettolönen. Så här skulle det nya lönebeskedet se ut för löntagaren Sven Svensson, som i dag har 5 000 kronor i bruttolön i månaden.

Lönebesked: Sven Svensson	
totallön:	7 000 kr
minus löneskatter och avgifter:	-2 000 kr
bruttolön:	=5 000 kr
minus preliminär inkomstskatt:	-2 200 kr
nettolön:	=2 800 kr

Genom denna rättframma redovisning får Sven Svensson varje månad en ordentlig uppfattning om sin totala lön och beskattning. Som ett led i reformen bör också de s k arbetsgivaravgifterna få en korrektare — och dessutom neutralare — beteckning, förslagsvis löneskatt, eftersom de råkar vara just en sådan skatt.

Detta förslag till skattereform har en rad fördelar. För det första bidrar det till att höja nivån på skattedebatten, bl a genom att ge löntagare och arbetsgivare samma information om arbetskraftskostnaden och få dem att diskutera samma löne- och skattebegrepp. Detta är således en enkel form av konsumentupplysning som skulle kunna avskaffa åtskilliga skatteillusioner. Detta förslag vore för övrigt av stort värde i den aktuella debatten om vårt kostnads-läge i förhållande till andra länder. För det andra är reformen enkel och snabb att genomföra. Staten kan börja med att trycka sina lönebesked på det nya sättet. En smärre ändring i lagstiftningen kan lätt genomföras. För det tredje är reformen billig. Inga årslånga utredningar eller nya skattebyråkrater behövs. Några nackdelar har inte förslaget — såvida man inte anser det är olämpligt att löntagarna får kännedom om sin egen beskattning. Med andra ord, här finns möjlighet att raskt genomföra ett förslag som är enkelt, billigt och begripligt för alla. Vad mer kan man begära av en reform?

Lars Jonung